

Samenvatting

De aanpak van huiselijk geweld, waaronder kindermishandeling, is een complexe opgave waarin veel partijen een rol hebben. Een effectieve aanpak kan alleen door een gezamenlijke inspanning van burgers, professionals en gemeenten worden bereikt. De zestien gemeenten in Zuid-Limburg nemen hierin de regie, onder andere met het gezamenlijk opstellen van een regiovisie en een uitvoeringsagenda. De centrale ambitie in deze visie is om huiselijk geweld te voorkomen of zo vroeg mogelijk te signaleren en hier adequaat op te reageren. De visie is gericht op het zo snel mogelijk en blijvend stoppen van het geweld, schade te beperken en het herstel te bevorderen. In deze regiovisie volgen we de lijn van het landelijk programma 'Geweld hoort nergens Thuis' dat in april 2018 is gepresenteerd. Het college heeft besloten om de regiovisie Geweld hoort nergens Thuis Zuid-Limburg ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor te leggen, en de uitvoeringsagenda vast te stellen, onder voorbehoud van een positief besluit van de gemeenteraad.

Beslispunten

1. De nota 'Geweld hoort nergens thuis', Regiovisie Zuid-Limburg 2019-2023, voor besluitvorming aan de gemeenteraad van Maastricht voor te leggen.
2. De Uitvoeringsagenda Geweld hoort nergens Thuis vast te stellen, onder voorbehoud van het vaststellen van de regiovisie door de gemeenteraad, en de beschikbaarheid van benodigde aanvullende financiële middelen ten behoeve van specifieke agenda-onderdelen; voor dit laatste zal waar nodig een separaat collegevoorstel volgen.
3. In te stemmen met het bieden van zorgcoördinatie voor de slachtoffers van mensenhandel in 2020 door regionale inkoop van zorgcoördinatie bij de Koraal-groep tot een bedrag van € 9.750,- en inzet van de Veiligheidshuizen tot een bedrag van € 4.668,-.
4. De totale kosten voor Maastricht van de zorgcoördinatie voor slachtoffers van mensenhandel in 2020, ad € 14.418,- ten laste brengen van het budget 'Vrouwenopvang'.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 29 januari 2020:

Conform.

1. Aanleiding

Geweld hoort nergens thuis, maar toch is huiselijk geweld, waaronder kindermishandeling, het grootste geweldsprobleem in onze samenleving. De kans dat je te maken krijgt met huiselijk geweld of kindermishandeling is in Nederland groter dan de kans op welke andere vorm van geweld dan ook. De aanpak van huiselijk geweld is een complexe opgave waarin veel partijen een rol hebben. Een effectieve aanpak kan alleen door een gezamenlijke inspanning van burgers, professionals en gemeenten worden bereikt.

2. Context

Gemeenten hebben in deze aanpak de regierol voor wat betreft het sociale domein. Op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 (Art. 2.1.2 in conjunctie met art. 2.2.1) zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor de ketenaanpak op het gebied van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Naast preventie, zijn gemeenten ook verantwoordelijk voor de bestrijding, de aanpak en nazorg van kindermishandeling. Alle gemeenten hebben dus een eigen taak om geweld in afhankelijkheidsrelaties aan te pakken, onder andere door te zorgen voor de lokale infrastructuur om preventie, vroegsignalering en laagdrempelige hulp te waarborgen. In het kader van een integrale aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties maken we echter ook afspraken op lokaal, sub-regionaal, regionaal en provinciaal/landelijk niveau. Met deze regiovisie wordt gezamenlijk door de Zuid-Limburgse gemeenten invulling gegeven aan de opdracht van het Rijk om te komen tot een eenduidige en integrale aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

De looptijd van de voorgaande 'Regiovisie Veilig Thuis Zuid-Limburg' was van 2014 tot eind 2018. Het Rijk heeft daarbij in april 2018 een landelijk Actieprogramma 'Geweld hoort nergens thuis', gepresenteerd waarin opgaven voor gemeenten geformuleerd staan. Dit programma biedt het kader voor de nu voorliggende regiovisie.

3. Gewenste situatie

De centrale ambitie in de nieuwe regiovisie is om huiselijk geweld te voorkomen of zo vroeg mogelijk te signaleren en adequaat hierop te reageren. Daardoor het geweld zo snel mogelijk en duurzaam te stoppen, schade te beperken en herstel te bevorderen, zodat nieuwe ontwikkelkansen ontstaan. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar kinderen die extra kwetsbaar zijn en door huiselijk geweld in hun ontwikkeling bedreigd worden. De regiovisie is opgesteld om samen met de partijen in Zuid-Limburg die hierin een rol hebben, waaronder de regiogemeenten en ketenpartners, onze ambitie en doelen te bepalen die richting geven aan ons handelen in de komende jaren.

In de aanpak van huiselijk geweld hebben veel partijen een rol. Het is een complexe opgave die een gezamenlijke inspanning van burgers, professionals en gemeenten vraagt. Ook de inbreng van ervaringsdeskundigen is hierin waardevol. Een nauwe en effectieve samenwerking is dus essentieel. De regierol die wij als gemeente hierin hebben geven we nu inhoud met het vaststellen van een samenhangende visie: we zetten de gewenste richting uit en monitoren deze als opdrachtgever, financier of als aanjager van de aanpak huiselijk geweld

Centrumgemeenten Maastricht en Heerlen, hebben daarin een specifieke rol om regie te voeren op het tot stand komen van een regiovisie en het realiseren en in stand houden van regionale voorzieningen. Hiertoe ontvangen centrumgemeenten middelen van het Rijk via de decentralisatie-uitkering vrouwenopvang.

Voor de periode 2014-2018 is de eerste regiovisie voor Zuid-Limburg opgesteld. Deze was met name gericht op het vormgeven en tot stand komen van Veilig Thuis en een sluitende keten eromheen. De ambitie in deze nieuwe visie bouwt daarop verder: de opgave is omvangrijk en complex; zeker het doorbreken van een langdurige (intergenerationele) geweldsspiraal en duurzame veiligheid bewerkstelligen zijn opgaven waar een lange termijn inspanning door veel partijen voor nodig zijn. Ten tijde van de eerste regiovisie speelden de decentralisaties in het sociaal domein waardoor nieuwe partijen en rolverdelingen ontstonden en partners elkaar (op)nieuw moesten vinden en de samenwerking vorm moest krijgen. Op dit moment moet deze beweging voortgezet worden zodat meer aandacht naar en afstemming rondom de (zware, complexe) casuïstiek kan gaan. Tegelijkertijd blijkt dat op het terrein van preventie, signalering en bewustwording nog veel stappen gezet moeten worden, waarvoor zeker ook lokale inspanningen nodig zijn. Het Rijk heeft in het voorjaar 2018 daarom een landelijk actieprogramma gepresenteerd: Geweld hoort nergens Thuis (2018 – 2021). De actielijnen uit dat programma zijn overgenomen in de nieuwe regiovisie. Met het uitvoering geven aan de regiovisie werkt de gemeente tevens aan het realiseren van de acties uit het landelijke actieprogramma.

Het landelijke actieprogramma maakt het mogelijk om regionale projectleiders in te zetten tot en met 2021. Centrumgemeenten Maastricht en Heerlen financieren deze projectleiders met landelijke middelen. De projectleiders hebben in een interactief en integraal proces met gemeenten en ketenpartners voorliggende regiovisie opgesteld en dragen samen met de deelnemende gemeenten en ketenpartners zorg voor de vertaling van de ambities en doelen uit de regiovisie naar een uitvoeringsprogramma op (sub)regionaal en lokaal niveau.

3.1 Uitvoeringsagenda

De aanpak van Geweld in Afhankelijkheidsrelaties kent een brede uitvoering, van preventie tot individuele voorzieningen. Deze uitvoering is op drie niveaus ingericht: lokaal, sub regionaal en regionaal. Daarnaast kent het beleidsveld landelijke ondersteuning en wetgeving.

De uitvoeringsagenda voor Zuid-Limburg is daarom op dezelfde wijze ingericht. Daarbij maken we koppelingen met aanpalende programma's, (lokale) thema's, accenten en prioriteiten.

Voor het opstellen van de Uitvoeringsagenda Programma Geweld Hoort Nergens Thuis is de input van een groot aantal maatschappelijke partners uit de hele keten en alle Zuid-Limburgse gemeenten meegenomen. Het betreft organisaties vanuit welzijn, zorg, veiligheid en onderwijs. Hiertoe zijn bijeenkomsten georganiseerd op regionaal en sub regionaal niveau. Tijdens deze bijeenkomsten zijn we in gesprek gegaan over de drie programmaliijnen en de onderliggende thema's. Hiermee hebben we een gezamenlijke basis gelegd voor de prioriteiten in deze uitvoeringsagenda.

3.1.1 Mensenhandel

Onderdeel van de visie en de uitvoeringsagenda is de aanpak van Mensenhandel. Mensenhandel is het werven, vervoeren, overbrengen of huisvesten van een persoon, met gebruik maken van dwang (in brede zin) en met het doel die persoon uit te buiten. De (beoogde) uitbuiting is de kern van mensenhandel en bestaat uit verschillende categorieën: seksuele uitbuiting en uitbuiting binnen de illegale en on-vergunde prostitutie, arbeidsuitbuiting, gedwongen bedelarij en criminele uitbuiting.

Mensenhandel in ons land kent slachtoffers van diverse nationaliteiten, geslacht en leeftijd. In 2017 schatten de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen en de United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) dat er jaarlijks 6.250 slachtoffers zijn in Nederland.

Voor Limburg wordt dit aantal geschat op 150 slachtoffers per jaar. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat deze schatting, die gebaseerd is op aantallen registraties in verschillende databases, de slachtoffers die nergens geregistreerd zijn, niet meeneemt. Daardoor is het een onderschatting van het ware aantal slachtoffers.

Mensenhandel speelt zich af op het snijvlak van zorg en veiligheid waarbij er vaak sprake is van een stapeling van problemen. Mensenhandel wordt dan ook vanuit diverse domeinen aangepakt zoals de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, integrale veiligheid en ondermijning. De aanpak van mensenhandel en de zorg voor de slachtoffers is complex. Een zorgcoördinator coördineert hierin de benodigde zorg door bij elke hulpvraag de meest geschikte organisatie te zoeken. In de praktijk blijkt dit niet altijd gemakkelijk omdat er bij de zorgaanbieders te weinig kennis/deskundigheid is over dit onderwerp.

In het Inter Bestuurlijk Programma (IBP 2018) zijn afspraken tussen het Rijk en de gemeenten vastgelegd over de aanpak van mensenhandel. Daarnaast hebben het Rijk en de gemeenten in het Inter Bestuurlijk Programma van 2018 de afspraak gemaakt dat zij samen een landelijk dekkend aanbod van zorgcoördinatoren voor slachtoffers gaan realiseren. Dit is uitgewerkt in het programma 'Samen tegen mensenhandel'. Concreet betekent dit dat iedere Limburgse gemeente tot het volgende verplicht is:

- In 2022 heeft iedere gemeente, beleid om mensenhandel tegen te gaan;
- Elke gemeente biedt passende regionale opvang, ondersteuning en nazorg aan;
- Er is een landelijk dekkend netwerk van zorgcoördinatoren voor slachtoffers van mensenhandel

Met het opnemen van de aanpak van Mensenhandel in de regiovisie en de uitvoeringsagenda voorzien we reeds voor 2020 in een structuur waarin we aan bovenstaande vereisten werken.

3.1.2 Centrum Seksueel Geweld Limburg

Een tweede onderdeel van visie en uitvoeringsagenda dat specifieke toelichting vraagt is het Centrum Seksueel Geweld Limburg (CSGL). Om gezamenlijk als gemeenten te besluiten tot vorming en instandhouding van een CSG-L, is de borging van het centrum opgenomen in de Regiovisie Geweld hoort nergens Thuis en de uitvoeringsagenda.

Het CSGL betreft een samenwerking tussen medische, psychologische en forensische disciplines volgens de multidisciplinaire aanpak (MDA) in het geval van seksueel geweld. Politie en hulpverlening werken nauw samen in het belang van slachtoffers (0-100 jaar). Het centrum richt zich primair op acute slachtoffers van een aanranding of verkrachting tot en met 7 dagen geleden. De eerste week direct na het seksueel geweld is namelijk cruciaal op medisch, psychologisch en forensisch vlak om sporen veilig te stellen en de juiste medische behandeling te verstrekken. Slachtoffers die geen contact met politie willen of aangeven langer dan 7 dagen geleden seksueel te zijn misbruikt, kunnen ook van het centrum gebruik maken. Xonar biedt voor het centrum de 24 uur telefonische bereikbaarheid. Kenmerkend voor een Centrum Seksueel Geweld is dat zorg vanuit diverse disciplines integraal wordt verleend.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het (mede) realiseren van een adequate aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties. De aanpak van seksueel geweld is hier onderdeel van. Ook bij seksueel geweld kennen in de meeste gevallen dader en slachtoffer elkaar. Het grootste belang is het voorkomen van of het tijdig herkennen van het zich ontwikkelen van een trauma door het bieden van psychosociale nazorg. Hierdoor worden op de langere termijn hoge (zorg)kosten zoveel als mogelijk voorkomen.

In het landelijk wethoudersoverleg (november 2015) hebben de wethouders van de centrumgemeenten afgesproken dat vanaf 1 januari 2018 een landelijke dekking van Centra Seksueel Geweld (CSG) bereikt zal zijn. Er is geen wettelijke verplichting voor (regio)gemeenten. Gemeenten moeten hierdoor individueel besluiten. In de praktijk zien we dat gemeenten vanuit hun maatschappelijke verantwoordelijkheid ervoor kiezen hieraan deel te nemen.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Dat huiselijk geweld en kindermishandeling een negatief effect hebben op de gezondheid is evident. Niet alleen acute risico's en gezondheidsgevaaren, maar zeker ook de negatieve lange termijneffecten zijn groot. Blootstelling aan huiselijk geweld vergroot vatbaarheid voor mentale problemen.

Slachtoffers raken vaak in een isolement. Ze verliezen hun weerbaarheid en zelfvertrouwen, en kunnen een negatief zelfbeeld ontwikkelen. Hierbij spelen gevoelens van schuld en schaamte doorgaans een grote rol. Dit kan leiden tot depressies, stressklachten en lichamelijke klachten.

Mensen die als kind slachtoffer waren van huiselijk geweld, verliezen vaker het vertrouwen in zichzelf en in anderen. Ze hebben vaker problemen met intimiteit en seksualiteit, en vinden het moeilijker om relaties aan te gaan. De lange termijn schade voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld is levenslang zichtbaar. Uit onderzoek is daarnaast gebleken dat veel slachtoffers van huiselijk geweld ook andere problemen krijgen, zoals sociale uitsluiting, verbroken familieverbanden tot vluchtgedrag (drank, drugs) en disfunctioneren op vele vlakken: problemen op werk, met huisvesting en financiële problemen. Huiselijk geweld is een enorme maatschappelijke kostenpost. In de eerste plaats hebben de directe slachtoffers recht op veilig en beschermd leven en opgroeien en een kans op een beter bestaan. In de tweede plaats is de inzet door politie, justitie en andere maatschappelijke organisatie enorm. En bovendien is bij huiselijk geweld en kindermishandeling vaak sprake van overdracht tussen generaties. Mishandelde kinderen worden vaak mishandelende volwassenen.

Huiselijk geweld heeft vaak een stelselmatig karakter en een groot risico op herhaling. Op basis van voornoemde schadelijke effecten en risico's is het van het grootste belang om huiselijk geweld en kindermishandeling vroegtijdig, doortastend en integraal aan te pakken.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

Voor zover van toepassing: zie paragraaf 8.1.

7. Informatiemanagement en automatisering

Niet van toepassing.

8. Financiën

8.1 Projectleiding:

Zoals gezegd maakt het landelijke actieprogramma het mogelijk om een regionaal projectleider in te zetten. Met het collegevoorstel 'Aanpak Huiselijk geweld en Kindermishandeling' van 23 april 2019 (2019-2021) heeft het college van Maastricht deze mogelijkheid verzilverd en wordt een projectleider gefinancierd vanuit de landelijke middelen. Deze projectleider heeft, samen met de projectleiders van Heerlen, voorliggende regiovisie opgesteld en draagt samen met de deelnemende gemeenten en ketenpartners zorg voor de vertaling van de ambities en doelen uit de regiovisie naar een uitvoeringsprogramma op (sub)regionaal en lokaal niveau. Deze financiering van € 75.000,- per jaar is beschikbaar van 2019 t/m 2021. Lopende 2021 zal bepaald moeten worden hoe een eventuele overkoepelende regie op de regionale uitvoering voortgezet wordt voor het restant van de beleidsperiode.

8.2 Uitvoeringsagenda:

Het proces van de totstandkoming van de regiovisie en de uitvoeringsagenda maakt de noodzaak van slim verbinden en samenwerken zichtbaar. De urgentie om forse ambities waar te maken is evident, waarbij er geen of onvoldoende aanvullende middelen beschikbaar zijn. Dit vraagt om een proces dat tijd kost en continue ontwikkeling en innovatie van de ketensamenwerking. Daarom is prioritering aan de orde. In de uitvoeringsagenda is daarom ook in de tijd rekening gehouden met wanneer we willen beginnen met een onderwerp, vanuit welke programmalijn, en in welke volgorde de komende jaren. Door vanuit een geprioriteerde start de koppeling te maken met reeds bestaande programma's en projecten hoeven nu geen nieuwe middelen ter beschikking te worden gesteld. Wanneer wel extra middelen nodig zijn, zal hiervoor aparte besluitvorming voorbereid worden.

Uitgangspunt daarmee is, en blijft voor de gehele looptijd, dat bij de aanpak en uitrol van de uitvoeringsagenda de bestaande budgetten taakstellend zijn. Verdere uitrol van uitvoering zal gaan aan de hand van de visie, én aan de hand van de financiële mogelijkheden. Voor projecten of interventies die extra financiering vragen zal dus steeds nieuwe besluitvorming gevraagd worden.

Dit maakt dat de beschikbaarheid van rijksmiddelen een expliciete randvoorwaarde is voor het behalen van de ambities die in de nieuwe regiovisie zijn vastgelegd. Hiertoe is reeds een brandbrief aan Den Haag gericht, en een motie ingediend op het VNG-congres van 5 juni 2019.

Dit collegevoorstel ziet nu reeds specifiek op de activiteiten rondom het Centrum Seksueel Geweld Limburg, en de aanpak van Mensenhandel door middel van een ketenregisseur en zorgcoördinatie. Deze twee onderwerpen zijn namelijk reeds onderwerp van besluitvorming geweest. Daarbij is regionaal afgesproken dat de inhoudelijke en financiële borging van beide thema's door middel van deze regiovisie en uitvoeringsagenda zou gebeuren.

8.3 Mensenhandel

De borging van de functie zorgcoördinator Mensenhandel vanaf 2020 is opgenomen in de regiovisie Geweld in Afhankelijkheid en in de uitvoeringsagenda, in lijn met het collegebesluit van 10-9-2019: 'Zorgcoördinatie slachtoffers Mensenhandel'.

Voor Maastricht bedragen de kosten voor 2020 € 9.750,- coördinatie door de Koraalgroep (€ 0,08 per inwoner) plus € 4.668,- aan inzet Veiligheidshuizen = € 14.418,-. De kosten voor 2020 zijn niet voorzien; er is geen specifiek budget mensenhandel. De zorgcoördinatie Mensenhandel wordt daarom betaald uit de begrotingspost 'ondersteunende activiteiten Vrouwenopvang'.

Vanaf 2021 zal de functie van zorgcoördinatie worden ingebed bij de Veiligheidshuizen Zuid-Limburg. Voor 2021 en verder zal dus een apart structureel financieel voorstel worden ingediend lopende 2020.

8.4 Centrum Seksueel Geweld Limburg

Het college van burgemeester en wethouders heeft op 9 oktober 2018 ingestemd met de doorstart en herinrichting van het Centrum Seksueel Geweld in het Maastricht UMC+ tot en met in ieder geval 2021, en de daarbij horende financiële bijdrage vanuit de gemeente Maastricht. De gemeente Maastricht heeft zich daarbij garant gesteld voor de instandhouding van het CSG-L tot 1-1-2022. Daartoe is er in dit collegevoorstel nu geen apart financieel beslispunt nodig inzake de borging van het CSG-L. Het is wel van belang te monitoren dat alle veertien regionale gemeenten meebetalen. Mocht onverhoopt toch een (aantal) gemeente(n) niet meebetalen aan het CSG-L, dan zal lopende 2020 besluitvorming voorbereid worden over voortzetting van instandhouding van het centrum na 1-1-2022. Met voornoemd collegebesluit van 9-10-2018 werd dekking van kosten en garantstelling voorzien vanuit de innovatiereserve.

In de begroting van het CSG-L zijn kosten opgenomen die door de zorgverzekeraar worden betaald. De omvang van deze bijdrage zou voor 2019 een meevaller kunnen betekenen. Dit wordt medio 2020 bekend. Gezien het grote aantal parameters dat van invloed is op het eindresultaat is nu niet te

voorspellen of er een meevaller gaat zijn of niet. Aangezien het CSGL een cofinanciering kent van meerdere gemeenten, is deze meevaller niet alleen voor Maastricht. Daarom wordt de mogelijke meevaller eerst verrekend met de overige gemeenten. De mogelijke meevaller voor Maastricht zal voor 2019 vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.

9. Aanbestedingen

Niet van toepassing.

10. Participatie tot heden

De regiovisie is opgesteld door de projectleiders Geweld hoort nergens Thuis van de centrumgemeenten, in samenwerking met een compacte werkgroep van ketenpartners en enkele regiogemeenten. Daarnaast vond afstemming plaats met zowel een ambtelijke als een bestuurlijke klankbordgroep van alle zestien gemeenten en de belangrijkste ketenpartners (Veilig Thuis, de Veiligheidshuizen, OM, Politie). Ook is een consultatieronde gehouden onder ketenpartners en zorgorganisaties.

Bij het opstellen van de Uitvoeringsagenda Programma Geweld Hoort Nergens Thuis is de input van een groot aantal maatschappelijke partners uit de hele keten en alle Zuid-Limburgse gemeenten meegenomen. Het betreft organisaties vanuit welzijn, zorg, veiligheid en onderwijs. Hiertoe zijn bijeenkomsten georganiseerd op regionaal en sub regionaal niveau. Tijdens deze bijeenkomsten zijn we in gesprek gegaan over de drie programmalijnen en de onderliggende thema's. Hiermee hebben we een gezamenlijke basis gelegd voor de prioriteiten in deze uitvoeringsagenda.

11. Voorstel

1. De nota 'Geweld hoort nergens thuis', Regiovisie Zuid-Limburg 2019-2023, voor besluitvorming aan de gemeenteraad van Maastricht voor te leggen.
2. De Uitvoeringsagenda Geweld hoort nergens Thuis vast te stellen, onder voorbehoud van het vaststellen van de regiovisie door de gemeenteraad, en de beschikbaarheid van benodigde aanvullende financiële middelen ten behoeve van specifieke agenda-onderdelen; voor dit laatste zal waar nodig een separaat collegevoorstel volgen.
3. In te stemmen met het bieden van regionale zorgcoördinatie voor de slachtoffers van mensenhandel in 2020 door regionale inkoop van zorgcoördinatie bij de Koraal-groep tot een bedrag van € 9.750,- en inzet van de Veiligheidshuizen tot een bedrag van € 4.668,-
4. De totale kosten voor Maastricht van de zorgcoördinatie voor slachtoffers van mensenhandel in 2020, ad € 14.418,- ten laste brengen van het budget 'Vrouwenopvang'.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Gedurende de looptijd van de regiovisie en de uitvoeringsagenda (2019 tot en met 2022) wordt de uitvoering gemonitord en aan het einde van de looptijd wordt de regiovisie geëvalueerd.

Collegievoorstel